

"Anerkendende udviklingsprocesser" Temadag den 18. maj, 2010 v/ Lotte Lüscher

-
- 9.30 Ankomst, kaffe.
- 09.50 Anerkendende tilgang til organisationsudvikling
Teori og et par eksempler v/ Lotte Lüscher
- 11.30 Metoder: Involverende udviklingsprocesser
- 12.00- 12.45 Frokost
- 13.00 Fælles undersøgelse i grupper:
Ideeer og udviklingstiltag mhp. at involvere
interessenter i arbejdet med udviklingsprocesser.
- 14.10-14.30 Kaffepause
- 14.30 Opsamling og diskussion af ideerne.
- 15.30 Afslutning

Formål med dagen: Anerkendende udviklingsprocesser

- At få indsigt i hvordan anerkendende tilgange kan anvendes som tilgang til opfølgning på målinger/undersøgelser
- At undersøge hvorledes interessenterne med fordel kan involveres i opfølgningsprocessen.
- At udvikle ideer og tiltag, som har til formål at involvere interessenter i de efterfølgende udviklings- og forandringsprocesser.

2 teser i centrum:

- Sprog skaber virkelighed!
- Den adfærd vi giver opmærksomhed har tendens til at gentage sig!

Sproget påvirker vores opfattelse af det sete

- Hvor hurtigt kørte bilen da den ramte muren?
- Hvilke konsekvenser havde det ?

- Hvor hurtigt kørte bilen da den smadrede ind i muren?
- Hvilke konsekvenser havde det ?

$\frac{3}{4}$ af alle adspurgte svarer positivt på spørgsmålet: Har du følt dig stresset af kolleger/leder/opgaver/kunder inden for de sidste 4 uger

Betydningen af sproget og samtalerne

- **Sproget og samtalerne**

- Sproget skaber vores virkelighed

- Løsningsfokuseret tilgang til de mange samtaler

- **1:3 = "En magisk formel" (positive psychology)**

- Mangelfokuseret sprog: Fokus på problemer, fejl, mangler, negativiseringer

- Ressourcefokuseret sprog: Fokus på muligheder, succeser, ressourcer, det der virker, kompetencer

- Forholdet i velfungerende grupper er 1 del mangelsprog til 3 dele ressourcesprog

- **Løsningsfokuserede samtaler**

- Den der kan se problemet, kan som regel også se løsningen på problemet => stil spørgsmål

- Korte samtaler, coaching, MUS, LUS, TUS, forebyggende samtaler

Ressourcesprog i praksis

- at skabe løsningsfokuserede samtaler i dagligdagen

Bruge sproget til at:

- "At kigge i frontruden frem for bakspejlet"
- Se positive intentioner hos hinanden
- Vende problemfokus til at tænke i muligheder
- Bevæge sig fra offer til aktør
- "Bag et hvert problem skjuler sig en frustreret drøm" (Peter Lang)

Anerkendelse ≠ ros

Anerkende = at se, lytte og forsøge at forstå

Værdsættende spørgsmål

-spørgsmål der bevidst indbygger positive betydninger og forståelser i spørgsmålene.

Positive omformuleringer

- vender mangelfokus til fokus på forbedringer og muligheder.

Eksempler på positive omformuleringer og værdsættende spørgsmål

Kommentar: Arbejdet med elektronisk patientjournal det seneste halve år har været en lang prøvelse. Det har virkelig været dødssygt og op ad bakke.

Spørgsmål: Hvordan har du fundet kræfter til at stå igennem det? Hvad har du lært som du kan bruge nu?

Kommentar: Vores møder i teamet er spild af tid!

Spørgsmål: Godt du tager det emne op. Hvilke idéer har du til hvad vi kan gøre ved møderne? Hvad gør du på vort næste møde?

Kommentar: Det er ikke til at holde ud med de krævende forældre!

Omformulering: Ja..... Men i det mindste er det da godt, at forældrene viser stor interesse for deres børn.

Kommentar: Jeg er ikke særlig forandringsparat, jeg synes det er svært, at vi hele tiden skal omstille os til nye arbejdsmetoder som f.eks. teamarbejde !

Omformulering: Jeg vil virkelig gerne anerkende dig for, at du er god til at holde fast i det, vi gør godt i forvejen - det har vi brug for i vort team.

Ressourcesprog i jeres organisation

1. Find et par eksempler fra dagligdagen, hvor der ofte anvendes mangelsprog
  - Et eksempel relateret til arbejdet med opgaverne
  - Et eksempel relateret til det interne samarbejde
2. Gå sammen i par – hjælp hinanden med at finde resourcesproget frem i ift. disse eksempler

En anekdote om en teoris opståen...

David Cooperrider

- *Fra "uønsket" forsker og konsulent...
til:*
- *Epokegørende person inden for
ledelse og udvikling af organisationer*

Det vi retter fokus på, får vi mere af..

Bowlingforsøg:
2 grupper af
bowlingspillere
vises hhv. fejl og
successer -
forskellen på de 2
gruppers
forbedring er
100%

Det vi retter fokus på, får vi mere af..

- *Hvilken betydning har det for en udviklings-proces, om vi fokuserer på:*
  - "Sexchikane" eller "god omgangstone mellem kønnene"?
  - "Mobning" eller "godt kammeratskab"?
  - "Bedre borgerbetjening" eller "God borgerbetjening"?
  - "Sygefravær" eller "nærvær og godt kollegaskab - også under sygdom"?
  - "Stress" eller "lidt mere overskud i dagligdagen (i travle perioder)"?

Udgangspunkt i det som fungerer

- I arbejdet med sociale systemer er det vigtigt at huske på det der virker, på succes'er og de gode historier...
  - det vi fokuserer på, har det med at blive vores virkelighed
- Der er normalt langt mere som fungerer, end det modsatte
- Det er sjovere at lære af det som fungerer...
- ... og det er mere effektivt (dokumenteret i megen forskning)
- Deling af "best practice" er effektivt og motiverende for både de som giver, og de som modtager viden/gode erfaringer

Det er sjældent, at alt fungerer optimalt...

- ... derfor har vi brug for:
- Et billede af hvor vi gerne vil hen
- Positive forventninger til fremtiden
- Nysgerrighed
- At udtænke og gennemføre løsninger, der får os på vej

To indfaldsvinkler til udviklingsprocesser

- vi påvirker organisationen med de spørgsmål vi stiller -

Den "klassiske" problemløsningsmodel

Velegnet til tekniske systemer

Analysere problemet

Finde årsagen

Identificere løsning

Implementere løsning

Når man studerer problemer, bliver man klog på det der ikke virker

Anerkendende tilgang (AI)

Velegnet til sociale systemer

Udforske emnet, når det fungerer bedst

Finde de faktorer der skaber succes

Forestille sig det ideelle

Identificere første skridt

Når man studerer succeser, bliver man god til at skabe dem

Den korte løsningsfokuserede samtale

- basisspørgsmål (Steve de Shazer) -

- Hvordan forstår du situationen lige nu?
- Hvilke mulige løsninger forestiller du dig (brainstorm) ?
- Hvilken løsning tror du mest på?
- Hvad taler for, at det er en god løsning?
- Hvilke af de ressourcer, som skal bruges i løsningen, har du allerede?
- Hvad skal du gøre for at skabe løsningen?

Træningsøvelse – gå sammen parvist:

- *Tag udgangspunkt i en konkret situation vedrørende tilfredshed/trivsel i jeres organisation og interview hinanden med udgangspunkt i ovenstående spørgsmål (2x 6 min.)*

Løsningsfokuseret tilgang

- 8 trosantagelser (LØFT i organisationer, kap.1) -

1. Det vi tror, påvirker hvad vi leder efter og taler om.
2. Der findes både "problemer" og "ikke-problemer" => det vi fokuserer på bliver til virkelighed.
3. Du behøver ikke at forstå problemet for at løse det – find hellere nøglen til løsning.
4. Adfærd, som gives opmærksomhed, gentager sig => fokuser på det I vil opnå, frem for det I vil undgå.
5. Sprog skaber virkelighed => mangelsprog og resourcesprog.
6. Små ændringer skaber større ændringer => altid fokus på næste skridt.
7. Ændring er uundgåelig – stabilitet er en illusion.
8. Den, som ejer sagen, ved bedst.

Anerkendende udforskning - kriterier for gode spørgsmål

- Åbnende spørgsmål
  - positiv fokusering (opnå),
  - lyst til at relatere til emnet
- Bagudrettede spørgsmål
  - Højdepunkter, succeser, unikke undtagelser, (for personen og organisationen)
- Fremadrettede spørgsmål
  - Drømme, forhåbninger, mulige tiltag
- Reflekterende spørgsmål
  - Fokus på læring, nye opdagelser, relationer

Se f.eks. Whitney & Trosten-Bloom, 2003, p. 150-159

5F-modellen til Appreciative Inquiry (5D)

- Praktisk eksempel på fra dagligdagen -
(25-30 min. på et morgenmøde i en afdeling)

*"Hvad er det første vi gør efter dette møde?
Hvad gør vi hver især?"*

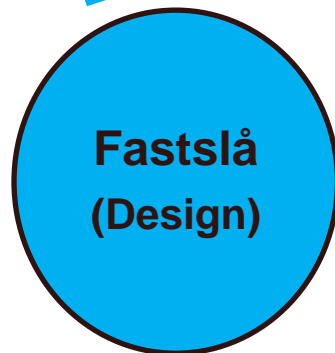
**Fokuserere
(Defining)**

"Hvordan kommer vi gennem den næste travle måned på en måde, hvor vi alle trives og lykkes godt med vore opgaver?"

*"Hvornår er vi lykkedes tidligere med at håndtere travlhed?
Hvad gjorde vi helt konkret i situationen?"*

**Forstå
(Discover)**

*"Hvilke ting skal vi arbejde med for at næste travle måned bliver god?
Hvordan skal vi prioritere det?"*

**Fastslå
(Design)**

"Hvad er det vi vil fejre, når vi er gennem måneden? Hvad er en god og travl arbejds måned?"

**Forestille
(Dream)**

Diskussion vs. dialog

Diskussion:

- Vi prøver at vinde
- Vi kæmper for taletid
- Vi danner grupper med meningsfæller
- Vi spørger for at gennemhulle andres argumenter/mening
- Udtalelserne er forudsigelige
- Udtalelser har tendens til indsnævring

Dialog:

- Vi prøver at forstå
- Det er lige så vigtigt at lytte som at tale
- Vi opdager forskellen – også i f.h.t. dem vi er enige med
- Vi spørger af reel interesse og ønske om at vide mere
- Dialog afdækker nye forhold
- Dialog afdækker kompleksiteten

Personaleseminar om samarbejdet mellem ledelse og medarbejdere i en afdeling

- afklaringsproces som opfølgning på dårlig APV-måling -

- Målet med denne proces er at bygge bro mellem ledelse og medarbejdere – ikke at grave grøfter
- Alle skal have mulighed for at komme til orde - og alle skal bidrage
- Opgaven lige nu er at formulere spørgsmålene – ikke at finde svarene på dem
- Spørgsmålene kan med fordel formuleres som noget, vi vil opnå – de retter sig mod løsninger frem for årsager
- Spørgsmålene holder sig inden for det, som deltagerne på dette seminar kan gøre noget ved

Gruppeopgave

6 i hver gruppe

- Vælg et eller et par eksempler på målinger ud og arbejd med at designe udviklingsprocessen ud fra følgende spørgsmål:
- Forestil jer, at I vil arbejde videre med den seneste måling i i jeres uddannelsesinstitution.
- Hvem skal være tilstede i det videre arbejde?
- Hvordan vil I gribe det videre arbejde an?
- Hvilke spørgsmål kan være gode at stille?
- Hvordan kan processen ledes?
- Hvilke udfordringer/hindringer ser I? hvordan kan man evt. overvinde dem?
- Arbejdet fremlægges på plenum for de øvrige deltagere.

Eksempler på anerkendende udviklingsprocesser

- Open space (storgrupper)
- Struktureret udviklingsdialog – brobygningsspørgsmål
- Gør-bør modellen
- Fiskebowle
- Fremtids-scenarier
- Disneys 3 ide-borde
- Cafe-dialoger

Findes i
bogen:
Anerkendende
Proces-øvelser